

## Barndom på Nørrebro

(Bearbejdet af Kathrine Noes Sørensen & Vagn Buchmann, Arbejdermuseet 2009).

**Uddrag af skildringen af arbejderdrengen Johannes Peter Loppnaus fra hans oplevelser som barn på Nørrebro 1882 -85. Skildringen er nedskrevet i 1952, for at dokumentere arbejdsliv og industriarbejde omkring den tidlige industrialisering i Danmark.**

Min Fader er døbt med navnet Johannes Peter Loppnau, han tilbragte sin barndom i den naturskønne egn, hvor der ikke var langt til Bagsværd Sø og den omkringliggende dejlige, men den gang mindre besøgte skov Ordrup Krat. Jeg ved, at han var ude at sejle som ung mand, og jeg har også hans Søfartsbog, senere kom han i København i Høkerlære<sup>1</sup> hos franskmændene Mouville, Østergade 59. Senere blev han soldat i 1861 og deltog i Krigen 1864 med 4. Dragonregiments Eskadron. Min Fader var, før han blev soldat, blevet forlovet med en pige som tjente hos Kyhn i Laksegade, Kyhn var en broder til maleren Vilhelm Kyhn<sup>2</sup>, denne pige var min Moder, hun var fra Kirke Eskildstrup ved Tølløse, og når de forlovede var på Besøg i hendes hjem, måtte de spadserere to mil, fordi toget kun kørte til Roskilde, men det har været en skøn spadseretur gennem den en Mil lange allé til Ledreborg og så videre til Hvalsø, Smidstrup, Stedstrup, så nåede den lille Kirkeby. Jeg har mange år senere spadseret samme tur mange gange. I 1866 holdt mine forældre bryllup i Holmens Kirke, men hvor de først boede og havde deres hjem, ved jeg ikke. De fik en høkerbutik i Borgergade 112. En øjenssygdom blev årsag til, at min moder mistede synet, og har sikkert været medvirkende til at det gik tilbage med forretningen, og en dag befandt familien, der nu består af 2 voksne og fire børn, sig i en lille lejlighed i Murergade 10 på Nørrebro. Den ældste af børnene var en dreng, så var der 3 piger, og disse børn og disses forældre skulle nu bo i en lille etværelseslejlighed med kammer, men der blev slået køjer op i kammeret, og i en alkove sov forældrene, de andre møbler bestod af en sofa med bord med tilhørende bord og stole samt kommode og køkkenskab. Det var nu sidst i 1870'erne, og der var megen arbejdsløshed landet over, på dette tidspunkt fik min Fader arbejde på Holmen, ved Flådens vedligeholdelse hos mester Gullack. Den 16. december 1882 kom jeg til verden, og skal efter sigende have været en dejlig unge, kun skade, at Moder ikke selv kunne se barnet, men de to søstre en på 9 år og en på 6 år måtte og kunne jo give en god hjælp ved barnepleje og det huslige arbejde. Skønt min Moder var blind, har hun altid klaret sin vask selv, og lavet den almindelige mad som grød, øllebrød og suppe, men vi

<sup>1</sup> En høker er en person der sælger levnedsmidler, men også andre varer. Hvis han kun solgte levnedsmidler var han en spækhøker.

<sup>2</sup> Vilhelm Kyhn var i sin samtid en anerkendt landskabsmaler.

børn måtte jo ordne supperesterne eller pille kartofler efter, alt stegeri måtte jo vente til fatter kom hjem. Der vankede jo ikke flere retter, og efter måltidet gik fader i gang først med at læse ”Aftenposten”<sup>3</sup> højt for sin kone og derefter med at sy og lappe sit eget og ungernes tøj, og søndagen gik ofte med at være skomager. I 1886 rejste min broder til Sydamerika, og min ældste søster var for længst ude at tjene hos urmager Kyhn, en anden bror til maleren Kyhn og fader til tre drenge, den ene af dem den nulevende kunstner Ludvig Kyhn, der kom jeg ofte og besøgte min storesøster, og om julen fik jeg altid en skitsebog og blyanter, og denne gave vagte tidlig min interesse for tegning. Da min næstældste søster blev konfirmeret kom hun også til at tjene hos Kyhn som lillepige, hun fik 7 kr. om måneden, men herskabet var betænksom med gaven til jul og fik af og til en teaterbillet, og der var sikkert ikke mange slags af dens slags pladser i Kongens København dengang. For øvrigt kom herskabet, hvor min mor havde tjent til hende med julegave, også en til os børn, så længe hun levede – altså i en menneskealder. Min yngste søster som havde byplads tjente 1,5 kr. ugentlig. Disse penge skulle bruges ved hendes konfirmation, hun og den ældste søster fik begge to præmier ved deres afgang i kommuneskolen. Jeg selv synes, jeg har haft en god barndom, Nørrebro var jo ikke helt bebygget, der var ikke så megen trafik med hestekøretøjer. Mælkebønderne kom om morgenen med mælk fra omegnen helt fra Ballerup, og når der var faldet sne kom de kørende i kane, skraldemanden kom om formiddagen, når han brugte sin skralde, måtte husmødrene ud på gaden med skraldespanden og få den tømt. Om sommeren kom rejekonen med rejer i en kurv på armen og pæglemålet i hånden, samt fiskekonen med en lille tohjulet vogn som de skubbede foran sig, mens de sang om rejer og rødspætter, så det skingrede mod sky. Om aftenen kom der en anden tone i koret, det var manden med gulvmåtter, han sang monotont ”Gulvmåtter, gulvmåtter”, og så sandmanden, ja han sang noget helt andet ”gulvsand, gulvsand”. Der blev nemlig brugt meget af dette gulvsand, i stuen på trappen i butikken og alle steder var der spyttebakker, der både kunne være af træ, messing og porcelæn.

(...)

Min Faders arbejdsdag begyndte klokken halv fire om morgenen med at skære og smøre sin egen, og moders og min frokost. Frokosten bar han i et rødt lommestørklæde, og i en lommelærke en pægl<sup>4</sup> brændevin, af og til på vej til Toldboden, var han vel også inde på en af de mange morgenbeværtninger, og slukke tørsten, der var jo langt fra Nørrebro til Holmen, han drak aldrig øl, det var der ikke råd til, en bajer kostede 8-10 øre, og med en ugeløn på 12 kr. skulle man nok se sig for. Holmens folk skulle være inden for vagten inden kl. 5 om morgen om sommeren, om vinteren

<sup>3</sup> Aftenposten var en avis specielt rettet mod småfolk.

<sup>4</sup> Pægl er en gammel dansk måleenhed. 1 pægl svarer til 0,2415 liter.

inden kl. 7., det var fyraften kl. 4. Førømtalte frokost bestod i reglen af fedtebrød med græskar eller asier, kun først på ugen, når der var rester fra søndagsmiddagen, var der afveksling. Jeg har båret meget hestekød hjem. En hesteskank kostede 25 øre, på fars og hestebøf husker jeg ikke prisen. På skanken blev der kogt suppe. Sulevælling<sup>5</sup> eller hvidkålsuppe(...). Fader som gammel høker var en mester til at gøre fedtet særdeles velmagende, og det gjaldt alt han kokkererede med.

(...)

En begivenhed som tidligt fæstede sig i min hukommelse var grundlovsdagen, vi boede jo i Murergade 10, og som nabo havde vi murerstiftelsen i nr.12, her i stiftelsens gård samledes murersvendene for senere i sluttet trop, med musik og faner, at marchere til Nørrevold, hvor de senere med andre skulle marchere til Fælleden for at holde grundlovsfest, men først blev de gamle i stiftelsen underholdt med musik, og der blev jo også stukket nogle øller under vesten, og de omboende havde også glæde af musikken. Men i 1887 huskede jeg til en grundlovsfest, min Fader skulle nemlig være fanebærer for partiet Højre, dette parti samledes på Christiansborg Ridebane, og gik derfra i stort optog til Kongens Have. Min Moder, og en søster og jeg stod på Højbro, og det er den eneste gang, jeg har set min Fader i demonstration, jeg fik senere at vide, at Holmens arbejdere var tvunget til at deltage.<sup>6</sup>

(...)

De fleste arbejdere var socialdemokrater, hvis program den gang var afskaffelse af kongedømmet og militæret, nu 70 år efter har de fået et andet program omhandlende oprustning. Om 50 år, eller før, er der atter sket store forandringer og begivenheder til gavn og glæde for det danske folk.

***Johannes Peter Loppnau klarede sig godt. Han fik en uddannelse som maskinsnedker. I 1918 blev han leder på en møbelfabrik i Væggerløse. Senere blev han svend på Teknologisk Institut.***

---

<sup>5</sup> Sulevælling er en lollandsk egnsret. Der er både flæsk og grøntsager i, men også byggryn for at give den karakter af vælling.

<sup>6</sup> Johannes far har muligvis, som ansat på en statslig arbejdsplads med tilknytning til militæret og konservative mærkesager, været under politisk/ansættelsesmæssig pres. Men der eksisterede faktisk en Højre Arbejder- og Vælgerforening.